

DE ZWAKKE WEGGEBRUIKER IN EN ROND HET GEBOUW

- Een veilige omgeving stimuleert het voetgangers- en fietsverkeer wat op zijn beurt zorgt voor een vitale en sociale buurt TER 01 -

1. INLEIDING

Voetgangers- en fietsverkeer in de stad geven deze stad een aangenaam en veilig aspect. Hoe meer mensen rondwandelen of fietsen in de straat, hoe levendiger de straat en hoe sterker de sociale controle! Voetgangers slaan al eens een babbeltje, de buurtbewoners leren elkaar beter kennen en er worden buurtactiviteiten georganiseerd. De aanwezigheid van 'zachte mobiliteit' in een stad is een belangrijke factor voor de vitaliteit van die stad.

Een fietstocht of een wandeling naar uw werk, de bakker of naar het station is gezond, efficiënt en het toont respect voor duurzame ontwikkeling. Bovendien zijn mensen die dagelijks op weg naar het werk een frisse neus halen, minder vaak afwezig en leveren zij betere werkprestaties.

Bouwen en renoveren moet dus gebeuren met de nodige aandacht voor voetgangers, fietsers en andere zwakke weggebruikers. Zodra u de drempel van uw woning voorbijloopt, bent u immers zelf ook zwakke weggebruiker!

2. HET AUTOVERKEER AFBOWEN

Elke dag rijden er zowat 400.000 voertuigen rond in Brussel. Zo'n verzadiging heeft natuurlijk talrijke gevolgen: files, nerveuze bestuurders, risico op ongevallen, geluidsoverlast... en op de koop toe luchtvervuiling en de opwarming van de aarde. De auto is nu eenmaal voor een groot deel verantwoordelijk voor CO₂-uitstoot in de atmosfeer, maar ook voor de uitstoot van fijne stofdeeltjes en andere chemische stoffen die uiterst schadelijk zijn voor de gezondheid. Daarbovenop komt nog dat de vele parkeerplaatsen ruimte innemen die anders voor bijvoorbeeld groenvoorziening kon dienen. Er worden regelmatig vervuilingpieken (in de winter) en te hoge ozonconcentraties (in de zomer) waargenomen. Ze verplichten zwakkere personen om hun verplaatsingen en inspanningen te doseren.

Eén ding is duidelijk: het autoverkeer moet dringend teruggedrongen worden.

3. TE VOET OF MET DE FIETS: NIETS DAN VOORDELEN

Laat de auto staan en kies voor een milieuvriendelijke, voordelige en sociale verplaatsing. De aanwezigheid van voetgangers en fietsers in de stad is een belangrijke factor voor de stedelijke vitaliteit.

Dagelijks of regelmatig fietsen is heel gezond en vermindert de stress. De levensverwachting van een gemiddelde fietser ligt twee jaar hoger dan bij iemand die enkel met de auto rijdt. De stadslucht die een fietser inademt is 3 tot 5 keer minder vervuild dan de lucht binnen een auto in de file.

In België wordt een fietser slechts in gemiddeld 7,6 % van zijn dagelijkse trajecten met regen geconfronteerd. En er bestaat zeer praktische regenkledij om zich te beschermen.

Te voet of met de fiets blijft u heel flexibel: U wandelt of rijdt files rustig voorbij of vermijdt ze. Parkeerproblemen zijn een lachertje. U bent zeker van uw planning en de tijd die vrijkomt kunt u investeren in meer levenskwaliteit. De gemiddelde snelheid van een auto in de stad is 11 km/u, een ongetrainde fietser haalt er een gemiddelde snelheid van 10 à 15 km/u.

Met de fiets rijden is opmerkelijk goedkoper dan met de wagen: Geen brandstof, geen autoverzekering, geen parkeerbelasting, geen parkeergeld, geen parkeerboetes... Steeds meer werkgevers voorzien een belastingsvrije fietsvergoeding van 0,15 euro per gefietste kilometer! Fietsen kan dus geld opbrengen.

65% van de verplaatsingen in Brussel hebben betrekking op afstanden van minder dan 5 km, en 25% op afstanden van nog geen kilometer¹. Ideale afstanden voor de fiets of het openbaar vervoer!

Laat voortaan de auto staan en ga te voet of kies de fiets en stimuleer uw omgeving dit ook te doen. Vreest u toch de regendruppels of de afstand, dan kunt u het fietsgebruik met openbaar vervoer combineren. Tijdens het weekend mag u met uw fiets op de tram of in de metro. Ook tijdens de weekdagen (behalve tussen 7h00 en 9h00 en tussen 16h00 en 18h30) kunt u voor deze multimodale verplaatsingswijze kiezen. U hoeft hiervoor niets extra te betalen. .

3.1. WAT KUNT U DOEN ALS (TOEKOMSTIGE) EIGENAAR OF HUURDER?

Waar is de woning gelegen?

- Indien u overweegt te verhuizen, kies dan bij voorkeur een wijk die goed wordt bediend door het openbaar vervoer, waar er scholen of crèches in de buurt zijn en waar u gemakkelijk terecht kan voor inkopen of courante diensten. Hiermee vermijdt u vervelend pendelverkeer, files, tijdverlies en de verontreiniging die eruit voortvloeit.

Algemeen wordt aangenomen dat een afstand van meer dan ongeveer 600 m de 'gemiddelde' voetganger afschrikt. Hij zal de voorkeur geven aan andere verplaatsingswijzen. Het is dus nuttig om in een straal van 600 m de nodige voorzieningen aan te treffen.

Toch moet deze afstand wat genuanceerd worden volgens de aard van de bestemming. Zo zullen voetgangers regelmatig een afstand van 800 m afleggen tot een treinstation. Een afstand van 2 km tussen woon- en werkverkeer zal de actieve voetganger niet afschrikken, net zoals een afstand van 7 km voor een actieve fietser.

Kleinschalige lokale voorzieningen (bakker, buurtwinkel, bank, crèche, apotheek, groene zones) moeten bereikbaar zijn te voet of met de fiets. Kantoren, de cinema, een zwembad, de bibliotheek enz. moet u in principe op een kwartier tijd (zij het te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer) kunnen bereiken. . Ga eens na of er een Cambio-standplaats² is in de buurt. Dan heeft u al helemaal geen wagen meer nodig. Misschien een goed idee?

Dit brengt eveneens massa's mogelijkheden tot sociaal verkeer en culturele uitwisseling, een grote toegankelijkheid tot diensten en voorzieningen zonder afhankelijk te zijn van een auto. Het verkleint uw ecologische voetafdruk aanzienlijk.

Zijn er voorzieningen voor de zwakke weggebruiker?

- Zijn de voetpaden breed genoeg en in goede staat en zijn er veilige fietspaden aanwezig? Een voetpad moet normaal de kruising toelaten van een rolstoelgebruiker met een andere persoon die een kind bij de hand houdt. Brievenbussen, vuilnisbakken, plantenbakken... mogen het verkeer niet hinderen. In de binnenstad is de ruimte echter te beperkt. Fietzers worden daarom vaak verwezen naar rustige straten of, uit veiligheidsoverwegingen, enkel toegelaten in één richting (de tegenovergestelde richting waarin autobestuurders mogen rijden)
- Is er een fietsroutenetwerk waarlangs u op een veilige manier kan fietsen en het drukke verkeer kan ontwijken? Een plan van de gewestelijke fietsroutes kunt u downloaden op www.fiets.irisnet.be .
- Zijn er fietsvoorzieningen in de buurt zoals een fietsparkeerplaats? Is de zone autoluw?

¹ , Brochure "Zich beter verplaatsen in Brussel. 100 tips om het milieu te sparen bij uw verplaatsingen".

² Cambio autodelen : www.cambio.be

- Is het een sociaal veilige buurt, die goed verlicht is? Een aangename en veilige omgeving biedt een extra stimulans om de auto te laten staan!
- Tussenruimtes tussen de woning en de weg verhogen de kans op sociale controle en dit draagt bij tot het veiligheidsgevoel. Als ze niet ingenomen worden door auto's, dan bieden deze tussenruimtes mogelijkheden voor maatschappelijke, mondelinge en visuele opbouwende interacties voor een sociaal buurtleven. Plaatst u er een beetje groen, dan wordt het straatbeeld nog wat extra opgeleurd.
- Mooie gevels die in goede staat zijn, bevorderen het veiligheidsgevoel. Groene gevels stralen rust en "natuur" uit, wat een positief effect heeft op de gemoedstoestand van de voorbijganger. Met de "gevelverfraaiingspremie" stimuleert het Brussels Gewest zijn inwoners om hun gevels op te knappen.
- De 'ogen van de straat' dragen in grote mate bij tot het veiligheidsgevoel van elkeen. Ramen in gevels spelen hierbij een heel belangrijke rol. Het volstaat te denken aan een straat met alleen blinde gevels om zich daarvan te overtuigen.
- Lokalen voor dienstverlening en opslag, technische lokalen en garages grenzen beter niet aan de voorgevel. Dit verminderd sterk de maatschappelijke controle, wat een gevoel van onveiligheid kan creëren.

Ook in en rondom uw huis kunt u het zachte wegverkeer buitenshuis stimuleren

- Voorzie een aparte, aangename ingang voor voetgangers, los van de garagepoort. Zorg ervoor dat deze ingang goed verlicht, veilig en ruim genoeg is en bescherming biedt bij slecht weer. Dat is veel aangenamer dan een ingang langs de garage, die bovendien het gebruik van de wagen zou kunnen stimuleren.
- Voorzie een ruimte waar u uw fiets veilig en droog kan opbergen. Investeren in een grote autogarage lijkt nooit een probleem, maar een bergplaats voor de fiets is soms te veel gevraagd. Een fietsenstalling kan nochtans een stuk goedkoper, en het neemt veel minder plaats in. Het leent zich bovendien ook beter ecologische materiaalgebruik.
- Wilt u openbaar vervoer en fiets combineren dan is een opplooibare fiets handig. Deze kan zonder probleem samen met u in de trein.
- Bent u klein behuist dan kan het lastig zijn om één of meer fietsen te stallen. Met wat creativiteit is er meestal wel een oplossing te vinden. Een fiets is maar een meter hoog. De stallingruimte iets meer dan twee meter. De makkelijkste manier om een extra fiets kwijt te kunnen is dan ook om het hogerop te zoeken. Zo kunt u uw fiets horizontaal ophangen boven een andere fiets. Ook kunt u de fietsen vertikaal naast elkaar ophangen. De echte creatieveling hijst zijn fiets met een katrol tot aan het plafond. Dit is een ideale oplossing voor plafonds hoger dan 3 m. U kunt er dan gemakkelijk onderdoor lopen.

4. VEILIG IN HUIS

Een vlotte mobiliteit in huis is minstens even belangrijk. Een gebouw moet voor iedereen op een veilige manier toegankelijk zijn. Eens in het gebouw moet iedereen zich er ook veilig kunnen bewegen. Dit geldt evenzeer voor zwakkere personen of personen met een beperkte mobiliteit: mensen met een motorische of mentale handicap, slechtzienden, slechthorenden, bejaarden, kinderen, zwangere vrouwen, iemand met een gebroken been... Ook personen die moe of zwaar geladen zijn, zijn occasioneel beperkt mobiel. Een goede toegankelijkheid is dus voor iedereen belangrijk.

Toegankelijkheid zit soms in de kleine dingen. Let vooral op:

- De breedte van deuren en gangen. Ook de hoogte is belangrijk (voornamelijk voor slechtzienden). De ruimte tussen de meubels.
- Vermijd (vaste) tapijten maar geef de voorkeur aan tegels van kurklaminaat, warm gelaste linoleumstroken, niet gepolijste tegels...
- Hoogteverschillen: vermijd steile trappen en zorg ervoor dat de verhouding tussen optrede en aantrede comfortabel is.
- Verblindende of onvoldoende verlichting

- Let erop dat toiletten, badkamers en douchecabines voldoende ruim ontworpen worden.

De vereisten omtrent de toegankelijkheid van gebouwen staan beschreven in Titel IV van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening.

5. REGLEMENTERING

- Titel IV van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) "Toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit" voert verschillende normen in aangaande de toegangen en sommige voorzieningen die aanwezig zijn in gebouwen ten behoeve van personen met beperkte mobiliteit en die hen in de mogelijkheid stellen zich beter in de moderne samenleving te integreren. (www.gsv.irisnet.be)

6. FINANCIËLE STEUN

- Als u de nummerplaat van uw auto laat schrappen, schotelt het Brussels Gewest u de "Brussel'air" premies voor met een gratis Cambio-abonnement, plus een abonnement op het openbaar vervoer voor één of twee jaar, plus en/of een premie bij de aankoop van een fiets.

De voorwaarden en aanvraagformulieren vindt u op www.brusselair-premie.be.

- Werkgevers kunnen een kilometervergoeding toekennen aan hun personeelsleden die de afstand tussen hun woonplaats en hun werkplek volledig of gedeeltelijk met de fiets afleggen. Deze vergoeding wordt tot € 0,15 per kilometer niet belast.

7. CONCLUSIE

Met z'n 400 000 auto's per dag, is Brussel dringend toe aan een adempauze. De auto is niet alleen een bron van vervuiling voor het Brussels Gewest, het is ook de oorzaak van veel ongevallen, stress, geluidsoverlast.

De aanwezigheid van voetgangers en fietsers maken een buurt levendig en veilig. Een aangename en veilige omgeving biedt op zijn beurt een extra stimulans om de auto thuis te laten en te voet of met de fiets op pad te gaan.

Wat extra beweging kan geen kwaad. Fietsen en stappen is immers goed voor uw gezondheid en het kost u niets. Ook het milieu heeft er baat bij. In combinatie met het openbaar vervoer, geeft u een grote vrijheid om verplaatsingen te doen én u hoeft zich niet te ergeren aan files. Voor lange afstanden is het openbaar vervoer of autodelen bovendien een financieel voordelige oplossing.

Door een straat ook uiterlijk aantrekkelijk te maken, zal de zachte mobiliteit toenemen. Ook u kunt stappen ondernemen om bijvoorbeeld de voorgevel op te knappen, een aantrekkelijk ingang te voorzien, ...

Wat dacht u ervan om die garage in te richten als een heuse fietsenstalling? Geef ook uw fiets een plaatsje in huis. Hij blijft er mooi en droog, een ideale motivatie om hem meer te gebruiken. Toegankelijkheid is belangrijk en telt voor iedereen. Hou rekening met minimum afmetingen, traphellingen, enz. bij de bouw of renovatie van uw woning. Dat komt iedereen in huis ten goede.

8. BIJKOMENDE INFORMATIE

8.1. INFOFICHES LEEFMILIEU BRUSSEL

Professionelen

- TER 00 – "Ruimtelijke ordening en milieu: algemeen"
- TER 01 – "Gelegenheid bieden voor sociaal verkeer"
- TER 02 – "Het voetgangersverkeer bevorderen"
- TER 03 – "Over het vervaardigen van een fietsengarage"
- CSS 03 – "Een gebouw ontwerpen dat voor ieder toegankelijk is"

8.2. BRONNEN

- Infofiches Ecoconstructie voor professionelen (TER 00 tot TER 03), www.leefmilieubrussel.be > professionelen > ov
- Leefmilieu Brussel, "Zich beter verplaatsen in Brussel - 100 tips om het milieu te sparen bij uw verplaatsingen"
- Websites: www.fietsersbond.be
www.fietsvrienden.nl

8.3. LINKS

- Leefmilieu Brussel: www.leefmilieubrussel.be – Tel. 02 775 75 75
- De Stadswinkel vzw: www.stadswinkel.be – Tel. 02 512 86 19

Geven, in opdracht van Leefmilieu Brussel, raad aan Brusselaars die vragen hebben rond duurzame stadsontwikkeling en wonen – overzicht van de premies

- Cluster Ecobuild : www.ecobuildinbrussels.be – Tel. 02 422 51 28

De Cluster Ecobuild is één van de projecten die door het Brussels Gewest werd uitgewerkt om duurzame bouwen en renovatie te ondersteunen als antwoord op de gevolgen van de klimaatveranderingen.

- Fietsen in Brussel: www.fiets.irisnet.be

Fietsen in Brussel is dé site voor de fiets in Brussel: u vindt er algemene fietsinformatie, fietstips in Brussel, fietskaarten...

- Provelo: www.provelo.org – Tel. 02 502 73 55

Provelo is een kleine organisatie die evenementen organiseert, technisch advies geeft aan gemeenten, fietstochten gidst in Brussel, volwassenen en kinderen leert fietsen...

- GRACQ (groupe de recherche et d'action des cyclistes quotidiens) www.gracq.org – TEL. 02 502 61 30

Dit is de Brusselse vereniging die ijvert om het gebruik van de fiets te stimuleren. Deze vereniging werkt o.a. samen met de fietsersbond van Vlaanderen.

- De fietsersbond Brussel: www.fietsersbond.be/Brussel -

Dit is de Brusselse afdeling van de fietsersbond. Deze ledenorganisatie verenigt zoveel mogelijk dagelijkse fietsers en verdedigt met hand en tand hun belangen op beleidsniveau.

- Brussel Air Premie: www.brusselair-premie.be – Tel. 070 / 21 00 25
- Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening: www.gsv.irisnet.be - Tel. 02 204 21 11
- MIVB: www.mivb.be – Tel. 070 23 2000
- NMBS: www.NMBS.be – Tel. 02 528 28 28
- Cambio : www.cambio.be

Via autodelen stelt cambio u een wagen ter beschikking op het moment dat u er een nodig heeft. Meer informatie over het systeem vindt u op deze site.

- VIBE vzw - Natureplus: www.vibe.be – Tel. 03 218 10 60

Het Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch bouwen en wonen – Vertegenwoordiger van Natureplus in België. – Op de website vindt u alle informatie over bio-ecologisch bouwen.

